

Переважна більшість рідкісних видів на території Харківської області знаходиться нині в долинах річок. Місця концентрації їх на ділянках непорушеної рослинності слід вважати екологічними ядрами, що мають бути заповіданими, а ділянки, що поєднують ядра між собою, – екологічними коридорами, в яких господарська діяльність має бути зведена до мінімуму. Навколо цих структурних компонентів необхідно створювати буферні зони, що будуть захищати та пом'якшувати зовнішні впливи на заповідні території.

Ефективна охорона популяцій рідкісних видів можлива лише на біогеоценотичних засадах, тобто при збереженні цілісності рослинного й ґрунтового покриву біогеоценозів (чи біоакваценозів) та з урахуванням складних ценотичних і міжбіоценотичних зв'язків.

3.2.3 Природні території, що підлягають особливій охороні

Особливій охороні підлягають природні території, що мають велику екологічну цінність як унікальні та типові природні комплекси для збереження сприятливого екологічного стану. Ці території утворюють єдину територіальну систему і включають об'єкти природно-заповідного фонду, водно-болотні угіддя та захисні лісові смуги.

3.2.3.1 Території та об'єкти природно-заповідного фонду

Для формування екомережі в області особливе значення має просторове розміщення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, тому що у своєму складі вони мають земельні ділянки, які зберігають найбільш цінні комплекси, що залишаються в природному стані.

Виходячи з того, що найбільше ландшафтне різноманіття в сучасних умовах характерне для річкових долин, особливу цінність мають території та об'єкти природно-заповідного фонду, розташовані в них.

Аналіз їх просторового розміщення в долинах річок, які найбільш перспективні для формування екомережі – Сіверський Донець, Мжа, Оскіл, Мерчик, Мерла, Уди, Великий Бурлук, Берестова, Орчик, Берека та Самара, виявив 57 існуючих територій ПЗФ загальною площею 53521,8 га, що складає 92,4% від усієї площі ПЗФ області. Вони разом з зарезервованими територіями репрезентують всі фізико-географічні райони, які виділені в Харківській області (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 Географічна мережа територій ПЗФ, які можуть бути включені до екомережі Харківської області

ЛІСОСТЕПОВА ЗОНА
ЛІВОБЕРЕЖНО-ДНІПРОВСЬКИЙ КРАЙ
Східно-Полтавська височинна область
Краснокутсько-Карлівський район
Існуючі території
Пам'ятка природи «Мурафська дача»
Заказник ботанічний «Мурафський»
Заказник ботанічний «Шарівський»
Заказник загальнозоологічний «Оберіг»
Заказник лісовий «Володимирівська дача»

Зарезервовані території
<p>Національний природний парк «Слобожанський»   Заказник ботанічний «Капранський»   Заказник ботанічний «Мокромерчицький»   Заповідне урочище «Новомерчицьке»   Регіональний ландшафтний парк «Слобідський»   Заказник орнітологічний «Власівський»</p>
СХІДНО-УКРАЇНСЬКИЙ КРАЙ
Харківська схилово-височинна область
Золочівсько-Чугуївський район
Існуючі території
<p>Заказник лісовий «Мохначанський»   Заказник ландшафтний «Печенізька лісова дача»   Заказник ландшафтний «Кочетоцька лісова дача»   Заказник ландшафтний «Соколята»   Заказник гідрологічний «Крюківський»   Заказник лісовий «Середньодонецький»   Заказник лісовий «Старосалтівський»   Заповідне урочище «Холодноярське»   Заказник ентомологічний «Кочетоцький»</p>
Зарезервовані території
<p>Заказник ботанічний «Шелудьківський»   Заказник ландшафтний «Золочівський»   Регіональний ландшафтний парк «Верхнє Придонцов'я»   Заказник ландшафтний «Пісковий»   Заказник гідрологічний «Дворічний Кут»   Заказник гідрологічний «Снігівський»   Заказник гідрологічний «Радянський»</p>
Лимансько-Вовчанський район
Існуючі території
<p>Національний природний парк «Гомільшанські ліси»   Заказник ландшафтний «Гомільшанська лісова дача»   Заказник лісовий «Скрипаївський»   Регіональний ландшафтний парк «Печенізьке Поле»   Заказник лісовий «Кулаківський»   Заказник ландшафтний «Малинівський»   Заказник ландшафтний «Новодонівський»</p>
Зарезервовані території
<p>Заказник орнітологічний «Гетьманівський»   Заказник орнітологічний «Сухий Лиман»   Заказник загальнозоологічний «Горіла Долина»   Заказник ботанічний «Леб'яже»   Заказник ботанічний «Петрівський»   Заказник ботанічний «Хотімлянський»</p>
Білоколодязько-Великобурлуцький район
Існуючі території
<p>Заповідне урочище «Божкове»   Заповідне урочище «Дегтярне»   Заказник загальнозоологічний «Бурлуцький»   Заказник загальнозоологічний «Катеринівський»</p>
Зарезервовані території
<p>Заказник ботанічний «Зелений Гай»</p>
Валківсько-Мереф'янський район
Існуючі території
<p>Заказник гідрологічний «Берестовий»</p>
Зарезервовані території
<p>Заказник ботанічний «Золочівський»   Заказник гідрологічний «Староводолазький»   Заказник гідрологічний «Миргородський»   Заказник гідрологічний «Мереф'янський»</p>

Куп'янсько-Дворічанський район Існуючі території
Заказник ботанічний «Крейдяний» Заказник ботанічний «Коробочкине» Заказник ботанічний «Червоний» Заказник ботанічний «Озерний» Заказник ботанічний «Конопляне» Регіональний ландшафтний парк «Великобурлуцький степ» Заказник ботанічний «Аркадівський» Пам'ятка природи ботанічна «Шишківська»
Зарезервовані території
Заказник гідрологічний «Пристін» Заказник ботанічний «Новомлинський» Заказник ботанічний «Оскільський» Заказник ботанічний «Великобурлуцька заплава»
СТЕПОВА ЗОНА
ЛІВОБЕРЕЖНО-ДНІПРОВСЬКО-ПРИАЗОВСЬКИЙ КРАЙ
Орільсько-Самарська низовинна область
Зачепилівсько-Красноградський район Існуючі території
Заказник орнітологічний «Займанський» Заказник орнітологічний «Мартинівський» Заказник загальнозоологічний «Російський Орчик» Заказник гідрологічний «Орільський»
Зарезервовані території
Заказник гідрологічний «Залінійний» Заказник орнітологічний «Зачепилівський» Заказник ботанічний «Петрівський» Заказник гідрологічний «Новопекельний»
Кегичівсько-Сахновщинський район Існуючі території
Заказник орнітологічний «Пташиний»
Зарезервовані території
Заказник орнітологічний «Аполлонівський» Заказник орнітологічний «Багаточернещинський»
Верхньоберецький район Існуючі території
Заказник загальнозоологічний «Норцівський» Заказник ентомологічний «Рибчине» Заповідне урочище «Бір» Заказник орнітологічний «Бритаї» Заказник орнітологічний «Куплеватське» Заказник ботанічний «Берецький»
Зарезервовані території
Регіональний ландшафтний парк «Слобідський» Заказник гідрологічний «Дмитрівський» Заказник орнітологічний «Миролюбівський» Заказник гідрологічний «Красивий» Заказник ботанічний «Булацелівський»
Верхньотернівсько-Бритаїський район Зарезервовані території
Заказник гідрологічний «Новопавлівський»
ДОНЕЦЬКИЙ КРАЙ
Західно-Донецька схилово-височинна область
Барвінківсько-Новодонецький район Існуючі території
Заказник ботанічний «Караван»

ЗАДОНЕЦЬКО-ДОНСЬКИЙ КРАЙ	
Старобільська схилово-височинна область	
<i>Балаклійсько-Руженський район</i>	
Існуючі території	
Пам'ятка природи комплексна «Гора Крем'янець»	
Заповідне урочище «Тюндик»	
Заказник ботанічний «Озеро Борове»	
Заказник ботанічний «Сербівський»	
Заказник ландшафтний «Савинська лісова дача»	
Заказник ландшафтний «Крейдянська лісова дача»	
Заказник загальнозоологічний «Лиман»	
Регіональний ландшафтний парк «Ізюмська Лука»	
Заказник ентомологічний «Кравцівський»	
Зарезервовані території	
Пам'ятка природи зоологічна «Студеноцька»	
Заказник гідрологічний «Леб'яжі озера»	
Заказник орнітологічний «Бригадирівський 1»	
Заказник орнітологічний «Бригадирівський 2»	
Заказник ентомологічний «Безмятеженський»	
Заказник ландшафтний «Яремівський»	
<i>Куньєвсько-Борівський район</i>	
Існуючі території	
Заказник ботанічний «Борівський»	
Заказник гідрологічний «Підлиманський»	
Зарезервовані території	
Регіональний ландшафтний парк «Червонооскільський»	
Гідрологічний заказник «Сеньківський»	
Заказник ботанічний «Калинівський»	

Мережа об'єктів та територій ПЗФ є базовою при формуванні регіональної екомережі, тому що вони є основою мережі ключових територій, які забезпечують збереження найбільш цінних і типових для регіону компонентів ландшафтного та біологічного різноманіття.

3.2.3.2 Водно-болотні угіддя

Водно-болотні угіддя є важливим складовим елементом екомережі. До них належать типові рідкісні або унікальні природні водно-болотні комплекси, які відіграють важливу роль в екосистемах регіону і розташовані по долинах річок.

У Харківській області виділено 26 найбільш цінних водно-болотних угідь, серед яких 22 можуть бути включені до екомережі, загальна площа їх понад 50,2 тис. га (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 Перелік водно-болотних угідь, які можуть бути включені до екомережі Харківської області

№	Назва водно-болотного угіддя	Площа, га
1.	Печенізьке водосховище (між сс. Рубіжне, Старий Салтів, Молодова, Хотімля Вовчанського району та сс. Першотравневе, Мартове, смт Печеніги Печенізького району)	7100,0
2.	Печенізьке товарно-рибне господарство (біля с. Новокомсомольське Печенізького району)	660,0
3.	Лиманська система озер (між с. Омельченки та смт Лиман Зміївського району)	2172,0
4.	Заплава р. Сіверський Донець (між с. Андріївка та м. Балаклія Балаклійського району)	3482,0

№	Назва водно-болотного угіддя	Площа, га
5.	Заплава р. Сіверський Донець (між с. Петрівське Балаклійського району та с. Грушуваха Барвінківського району)	1873,0
6.	Місце злиття р. Сіверський Донець та р. Оскіл (між с. Синичине та с. Студенок Ізюмського району)	1618,0
7.	Заплава р. Сіверський Донець (між с.с. Чепіль, Вітрівка, Норцівка Балаклійського району)	2600,0
8.	Заплава р. Великий Бурлук (між с.с. Гетьманівка, Василенкове Шевченківського району та с. Базалівка Чугуївського району)	1991,0
9.	Заплава р. Велика Бабка (між с.с. П'ятницьке та Кицівка Печенізького та Чугуївського районів)	522,0
10.	Рогозянське водосховище (між с. Довжик та с. Феськи Золочівського району)	532,0
11.	Октябрьський гідропарк (м. Харків)	90,0
12.	Заплава р. Мжа (між м. Мерефа Харківського району та м. Зміїв Зміївського району)	3724,0
13.	Заплава р. Волоська Балаклійка (околиці с. Бригадирівка Балаклійського району)	700,0
14.	Берецьке водосховище (околиці с. Булацелівка Первомайського району)	301,0
15.	Заплава р. Берека (між сс. Михайлівка, Красиве, Рокитне Первомайського району та сс. Бунакове, Федорівка Лозівського району)	1250,0
16.	Червонооскільське водосховище (Куп'янський, Борівський та Ізюмський райони)	9174,0
17.	Краснопавлівське водосховище (поблизу смт Краснопавлівка Лозівського району)	2034,0
18.	Заплава р. Оріль (між сс. Аполлонівка, Степанівка, Андріївка Сахновщинського району)	660,0
19.	Заплава р. Оріль (між сс. Нове Пекельне, Ново-Мажарове Зачепилівського району та сс. Малі Бучки, Багата Чернещина Сахновщинського району)	3570,0
20.	Орільківське водосховище (між смт Орілька та с. Петрівське Лозівського району)	625,0
21.	Заплава р. Берестова (від смт Зачепилівка до м. Красноград, Зачепилівський, Красноградський райони)	3840,0
22.	Заплава р. Самара (між сс. Варварівка, Софіївка, Башилівка, Веселе Близнюківського району)	2171,0
Разом		50247,0

Мережа водно-болотних угідь відіграє важливу роль у формуванні ключових та сполучних територій, забезпечуючи сприятливі умови в період осінньо-весняних міграцій птахів екологічними коридорами.

3.2.3.3 Захисні лісові смуги

Значну роль у структурі екологічних коридорів Харківської області відіграють створені лісокультурними методами лісові смуги різного призначення: водозахисні, придорожні, полязахисні та протиерозійні.

Водозахисні лісові смуги

Державна захисна лісова смуга Белгород-Дон. Перш за все треба назвати державну захисну лісову смугу Белгород-Дон, формування якої було розпочато в 1949-1950 рр. Ця смуга складається з двох окремих частин – правобережної та лівобережної на обох берегах долини Сіверського Дінця, тобто це фактично дві самостійні смуги, кожна завширшки 30 м. Вони з'єднують розташовані по трасі смуг лісові масиви природного походження і несмугові лісонасадження, вирощені з лісових культур. Довжина смуги в межах Харківської області: правобережної – 290 км, лівобережної – 298 км. За проектом під смугу було відведено площу 967 га, тепер під нею числиться 857 га. На правому березі траса смуги проходить вище брівки корінного берега долини р. Сіверський Донець по плато. На лівобережжі смуга розташована, як

правило, на другій (піщаній) терасі долини Сіверського Дінця на віддалі 300-500 м від заплави з урахуванням зони затоплення водосховищ, незалежно від наявності заплавлених лісів.

Екологічне призначення державної лісосмуги полягає в тому, що вона, разом з іншими насадженнями вздовж долини Сіверського Дінця, утворює суцільний екологічний лісовий коридор, який захищає долину від ерозії схилів, від занесення пісками, від забруднення поверхневими водами, служить притулком і сховищем цінній і рідкісній фауні.

Придорожні лісові смуги

Залізничні лісові смуги (ЗЛС). Характерна особливість їх – безперервність. Це типові лісові масиви стрічкового типу, що розташовані серед відкритих просторів. Коли ж вони перериваються на великих вузлових станціях, то це згладжується наявністю станційних зелених насаджень. Залізничні захисні смуги, на відміну від ползахисних лісосмуг, розташовані по обох боках залізничного полотна й утворюють як окрема фація ландшафту специфічний біотоп і відрізняються від інших ЗЛС не тільки шириною лісових смуг, а й наявністю міжлісового простору – „внутрішньої галявини” – зі сприятливими для птахів ремізними (чагарниковими) й кормовими угіддями.

Основний тип насаджень – листяний деревно-чагарниковий. Хвойні насадження зустрічаються у дворядних смугах ялини з розривом одна від одної 8-10 м. Ці огорожі підсилені чагарниковими огорожами з жовтої акації, маслини або багаторядними листяними насадженнями. На пісках вирощуються соснові смуги – чисті або в суміші з білою акацією, шовковицею та іншими видами.

Треба відзначити широкий екоспектр і пришосейних лісосмуг. Вони представлені різноманітними за структурою і складом різновіковими насадженнями з багатьох видів дерев і чагарників, зокрема плодових і ягідних.

У цих смугах розростається густий чагарниковий підлісок. Усе це створює сприятливі умови для поселення в них птахів різних екологічних груп. Щільність населення птахів у призалізничних лісосмугах значно вища, ніж у природних лісових масивах. Призалізничні й інші природні смуги є шляхами міграції багатьох груп тварин та поширення дикорослих видів рослин.

Отже, вищезазначені факти свідчать про те, що придорожні лісосмуги є своєрідними екологічними безперервними коридорами в меридіональному чи в широтному напрямках, по яких більшість лісових видів поширюється далеко на південь у степову зону, а по ЗЛС широтного напрямку проникають частіше із заходу на схід. Це можна проілюструвати на прикладі дендрофільної орнітофауни. Ці своєрідні коридори можуть бути важливими елементами екологічної мережі України.

Ползахисні та протиерозійні лісові смуги

До системи внутрішньорегіональної екологічної мережі можна віднести як її складову частину й агролісомеліоративні лінійні насадження на сільськогосподарських землях: ползахисні лісові на межах полів сівозмін і вздовж внутрішньогосподарських доріг, протиерозійні – прибалочні і прияружні.

В області поєзакхисні лісові смуги створені переважно п'яти- та семирядними з міжряддями шириною 1,5м або 3м.

При вирощуванні поєзакхисних лісосмуг ставиться завдання досягти оптимальної їх вертикальної і горизонтальної структури, повної зімкнутості верхнього намету крон.

У Харківській області в поєзакхисних лісосмугах головною породою є дуб звичайний, але є також смуги березові, ясеневі, із швидкорослих порід – тополеві, з білої акації, є ще старі незадовільні смуги з клена ясенелистого. Загальна площа поєзакхисних смуг в області складає 26,1 тис. га.

Треба відзначити ландшафтнo-перетворюючу роль поєзакхисних і протиерозійних насаджень, а крім цього, їх значення як екологічних ніш орнітофауни та інших систематичних груп тваринного світу.

Захисні лісові смуги можуть відігравати важливу роль у формуванні сполучних територій екомережі і забезпечити міграцію рослин та тварин між екокоридорами й фрагментами природних земельних ділянок, які залишились в ізоляції серед значних площ ріллі на території області.

3.3 ПРОСТОРОВА ОСНОВА ЕКОМЕРЕЖІ ОБЛАСТІ

З основних завдань і структури Всеєвропейської екомережі впливають загальні принципи організації й показники національної екомережі України, серед них такі, як цілісність, ієрархічність і надійність. Все це може бути досягнуто єдністю системи природних ядер – ключових елементів екомережі, територій з максимальним біологічним та ландшафтним різноманіттям і з'єднуючими їх коридорами.

Все вищевикладене є загальними принципами формування національної екологічної мережі, які вимагають більш детального опрацювання на початку роботи з проектування екомережі області.

При розробці екомережі Харківської області був використаний підхід, який дозволив реалізувати основні європейські та національні завдання, поставлені перед екологічною мережею. Це басейновий підхід у формуванні екомережі в регіоні, де річкові долини концентрують основні площі збережених у природному стані безперервних природних ландшафтів. Особливе місце в екомережі належить екокоридорам, які вирішують поставлені перед екомережею завдання за допомогою поєднання природних ядер, головним чином, через долини річок. Важлива роль у формуванні екомережі повинна належати гідрографічній мережі території, особливо якщо мова йде про екологічну мережу регіону.

Природні комплекси в регіоні найкраще представлені по долинах річок, де вони майже повсюдно зберегли безперервність і високу ландшафтну та біологічну різноманітність. Таким чином, вони фактично є природним каркасом Харківщини, де репрезентовані майже всі єногічні комплекси, характерні для регіону: ліси, степи, луки й водно-болотні угіддя, хоча деякі й представлені фрагментарно.

Ці особливості річкових долин уже використані при розробці загальнодержавної програми створення національної екологічної мережі України, у якій для формування меридіональних природних коридорів загальнодержавного значення планується використовувати долини річок.

Таким чином, для планування й формування екологічної мережі Харківщини найбільш оптимально використати за її просторову основу гідрографічну мережу регіону з таких причин:

- безперервність природних територій, як єдиної системи, що збереглась по річкових долинах;
- долини річок, об'єднані в єдину гідрографічну мережу як природний каркас регіону – найбільш сприятливі території для збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та функції біокомунікації.

Використання ідеї басейнового підходу як концептуальної ідеї для планування й формування екологічної мережі області найбільш повно забезпечить оптимізацію сільськогосподарських ландшафтів та поліпшення охорони природних комплексів, особливо збереження водно-болотних угідь.

3.4 РЕГІОНАЛЬНА СХЕМА ЕКОМЕРЕЖІ

Екомережа Харківської області розробляється та формується на основі регіональної схеми і складових її місцевих схем формування екомережі районів та м. Харків.

Регіональна екомережа – це єдина територіальна система, завдяки присутності територіальних структур (екокоридорів та регіонів) загальнодержавного та місцевого значення, які роблять її невід'ємною частиною єдиної національної екомережі.

3.4.1 Призначення регіональної схеми

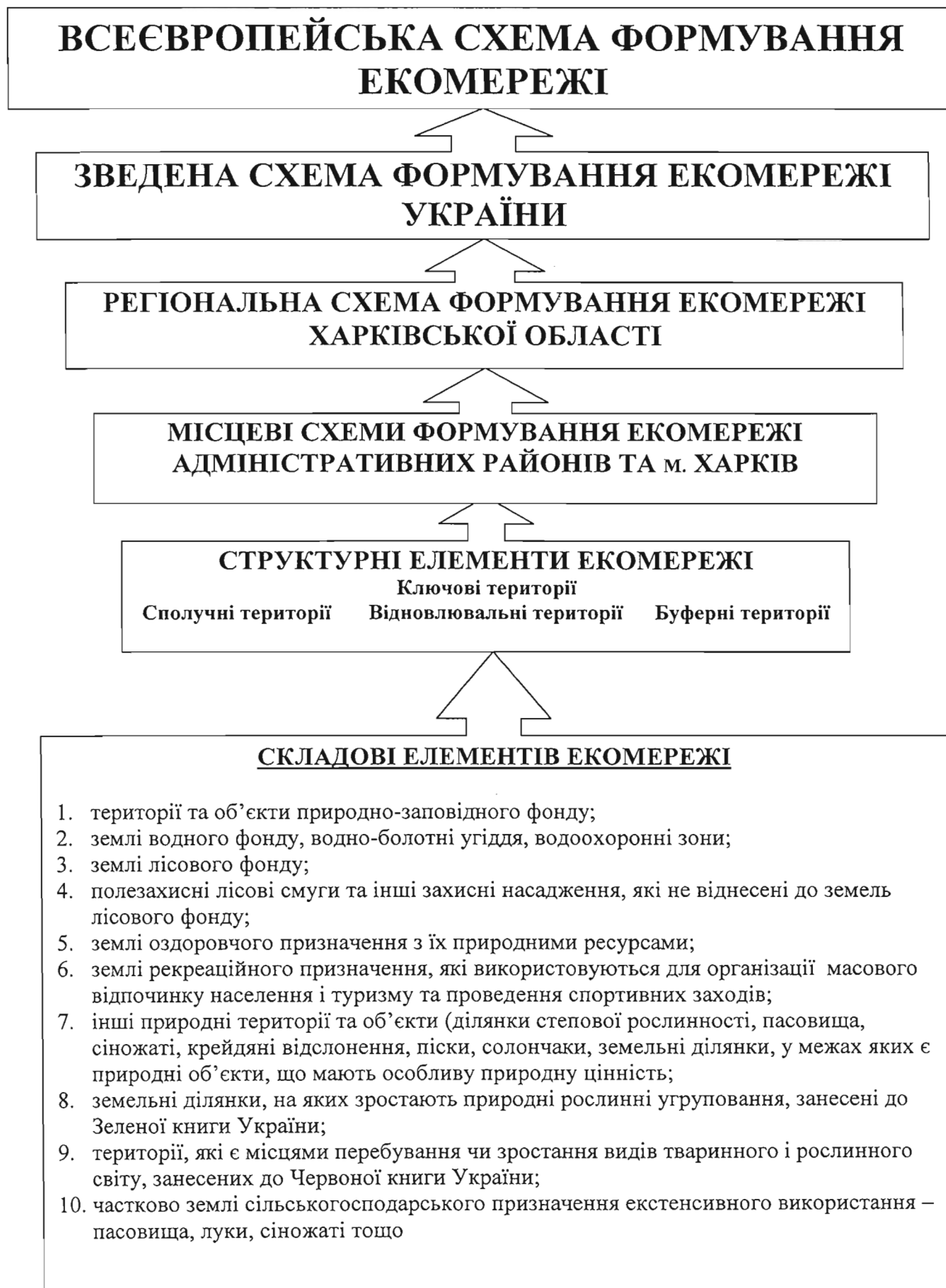
Регіональна схема екологічної мережі призначена для використання при:

- плануванні створення структурних елементів екомережі;
- плануванні створення нових природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні;
- визначенні завдань для розробки землепорядкувальної документації щодо зміни цільового призначення земель на територіях природоохоронного призначення;
- визначенні місця екомережі в лісовпорядкувальних матеріалах;
- розробці технічних умов щодо відтворення природних комплексів на землях, що підлягають ренатуралізації;
- розробці проектів організації поліфункціональних територій природно-заповідного фонду;
- визначенні водно-болотних угідь міжнародного значення;
- визначенні природних середовищ існування видів рослин і тварин різних категорій захищеності відповідно до міжнародних конвенцій та національних нормативно-правових актів;
- плануванні цільових акцій у галузі збереження ландшафтного і біотичного різноманіття;
- розробці проектних матеріалів з планування території на регіональному рівні;
- встановленні обсягів робіт у регіональних щорічних спеціальних бюджетних програмах формування екомережі.

На підставі проектних рішень регіональної схеми екомережі визначаються складові національної екомережі, які, у свою чергу, є основою для Зведеної схеми формування національної екомережі України (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Загальна схема формування екомережі

3.4.2 Складові екологічної мережі

Складові елементів екологічної мережі області обґрунтовані концептуальними положеннями формування національної екологічної мережі в Законі України „Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки” та в Законі України „Про екологічну мережу України” і представлені на рисунку 3.1. У Харківській області площа таких земель, які можуть бути включені до екомережі складає 221009,1 га (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 Земельні угіддя – складові екологічної мережі в Харківській області

Райони	Землі сільськогосподарського призначення		Землі лісового фонду	Землі водного фонду	Разом
	сіножаті та пасовища	землі, що підлягають відновленню			
Балаклійський	9998,4	753,5	15800,8	443,4	26996,1
Барвінківський	2437,3	379,1	253,6	774,8	3844,8
Близнюківський	2104,5	228,1	108,5	2,6	2443,7
Богодухівський	853,7	63,2	2047,9	51,7	3016,5
Борівський	149,1	–	3805,0	12243,1	16197,2
Валківський	1217,6	108,8	153,4	58,5	1538,3
Великобурлуцький	5691,4	546,7	1089,9	478,2	7806,2
Вовчанський	3833,3	–	7039,7	5067,2	15940,2
Дворічанський	4255,9	–	1139,4	87,9	5483,2
Дергачівський	1113,5	269,6	94,0	59,4	1536,5
Зачепилівський	6102,8	420,2	1679,3	279,0	8481,3
Зміївський	7719,8	369,4	15029,3	771,8	23890,3
Золочівський	2173,5	309,3	569,1	673,1	3725,0
Ізюмський	4540,8	270,3	7585,3	252,3	12648,7
Кегичівський	346,6	–	64,8	1,0	412,4
Красноградський	2572,8	–	3628,3	39,0	6240,1
Краснокутський	3906,8	–	8122,7	19,0	12048,5
Куп'янський	3874,9	228,3	2510,9	11,3	6625,4
Лозівський	3280,1	314,2	70,9	4936,5	8601,7
Нововодолазький	1402,6	–	350,7	64,6	1817,9
Первомайський	1730,4	123,1	110,0	228,9	2192,4
Печенізький	7913,7	37,0	14024,6	5753,4	27728,7
Сахновщинський	3805,0	230,8	177,1	330,0	4542,9
Харківський	2708,5	150,6	583,3	746,7	4189,1
Чугуївський	4940,9	347,9	2613,3	71,7	7973,8
Шевченківський	4077,5	223,4	263,0	24,3	4588,2
м. Харків	350,0	–	–	150,0	500,0
Разом	93101,4	5373,5	88914,8	33619,4	221009,1

3.4.3 Єдина територіальна структура регіональної схеми

До регіональної схеми екомережі належать територіальні структури загальнодержавного та місцевого значення (рис. 3.2).

Територіальні структури загальнодержавного значення

Екорегіон – Придонецький, розташований у долині р. Сіверський Донець.

Екокоридори:

широтний Галицько-Слобожанський (лісостеповий) – проходить долинами рр. Мерла, Мерчик, Черемушна, Мжа, Сіверський Донець, Великий Бурлук, Нижня Дворічна та Оскіл;
меридіональний Сіверсько-Донецький – включає заплавні луки, чагарники, сіножаті, схиліві землі з незначним рослинним покривом, ліси, водні об'єкти.

Територіальні структури місцевого значення**Екокоридори:**Природного походження:

- Орільський – долина р. Оріль;
- Оскільський – долина р. Оскіл;
- Берестовий – долина р. Берестова;
- Самарський – долина р. Самара;
- Берецький – долина р. Берека;
- Балаклійсько-Синихінський – долини рр. Волоська Балаклійка та Синиха;
- Удянський – долина р. Уди.

Штучного походження:

лісосмуги вздовж залізниць (табл. 3.12)

Таблиця 3.12 Лісосмуги вздовж залізниць, що входять до складу екомережі

№	Залізнична дистанція	Район
1.	Сумська, Харківська	Богодухівський, Харківський
2.	Сумська, Харківська	Коломацький, Валківський, Харківський
3.	Лубенська, Харківська	Зачепилівський, Красноградський, Нововодолазький, Харківський
4.	Харківська	Лозівський, Первомайський, Зміївський, Харківський
5.	Харківська	Близнюківський, Барвінківський
6.	Харківська	Ізюмський, Балаклійський, Зміївський, Харківський
7.	Куп'янська, Харківська	Куп'янський, Шевченківський, Чугуївський, Харківський
8.	Куп'янська	Куп'янський, Великобурлуцький, Вовчанський
9.	Куп'янська	Борівський, Куп'янський, Дворічанський
10.	Харківська	Дергачівський
11.	Харківська	Золочівський

Важливим етапом процесу подальшого формування екомережі області, згідно із законодавством, є розробка переліків структурних елементів екомережі, до яких належать ключові, сполучні, буферні та відновлювані території.

Ключові території екомережі включають території та об'єкти ПЗФ, водно-болотні угіддя й інші території, у межах яких збереглися найбільш цінні природні комплекси.

Буферні території екомережі включають території навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях.

Сполучні території екомережі – території, що забезпечують зв'язки між ключовими територіями та цілісність екомережі.

Відновлювані території екомережі включають території, що являють собою порушені землі, деградовані і малопродуктивні землі та землі, що зазнали впливу негативних процесів і стихійних явищ, інші території, важливі з точки зору формування просторової цілісності екомережі.

Далі наводиться перелік лише ключових територій (табл. 3.13).